

Hemşirelerin Bilimsel Araştırmalara ve Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutumlarının ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi

Determining Nurses' Attitudes Towards Scientific Research and Evidence-Based Nursing and Affecting Factors

Sema Köse¹ Aslı Sis Çelik² Dilek Kılıç²

¹ Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Erzincan, TÜRKİYE

² Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Erzurum, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 15/03/2022

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 03/11/2022

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Türkiye, Published online: 01/09/2023

ÖZ

Amaç: Bu araştırmanın amacı hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma ülkenin doğusunda bulunan bir ildeki üniversite hastanesinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini ilgili hastanede görev yapan 755 hemşire, örneklemini ise ilgili evrenden araştırmaya katılmayı kabul eden 335 hemşire (evrenin %44.37'si) oluşturmuştur. Araştırma verileri "Tanıtıcı Özellikler Formu", "Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %64.2'sinin 19-25 yaş arasında olduğu ve %37.6'sının sağlık meslek lisesi mezunu olduğu saptanmıştır. "Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği"nin, "Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik", "Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum", "Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum" ve "Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum" alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 20.62±6.73, 20.29±6.70, 23.83±6.18 ve 21.89±5.88'dir. Hemşirelerin "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği" toplam puan ortalamasının 55.46±9.80 olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin eğitim düzeyi, dergi okuma, bilimsel toplantıya katılma ve hemşirelikte araştırma yapma özelliklerine göre "Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği" puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Sonuç: Hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu görülmüştür. Lise mezunu olan, çalışma yılı fazla olan, klinik hemşiresi olarak çalışan, dergi okumayan, bilimsel toplantılara katılmayan ve hemşirelikte araştırma yapmayan hemşirelerin araştırmalara yönelik olumsuz tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Hemşirelikte araştırma yapan, dergi okuyan, bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin bilimsel araştırma yapması ve kanıta dayalı uygulamaları sahaya yansıtılması için akademisyen hemşireler ile klinisyen hemşirelerin iş birliğinin sağlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Klinik hemşirelik araştırması, kanıta dayalı hemşirelik, tutum, hemşirelik

ABSTRACT

Objective: The aim of this study is to determine the attitudes of nurses towards scientific research and evidence-based nursing and its affecting factors.

Methods: This descriptive study was conducted between 30 April – 15 June 2019 in a university hospital in eastern Turkey. The population of the research consisted of 755 nurses working in the relevant hospital, and the sample consisted of 335 nurses (44.37% of the universe) from the relevant population who agreed to participate in the research. Research data were collected using the Descriptive Characteristics Form, the Attitudes towards Scientific Research Scale, and the Attitudes towards Evidence-Based Nursing Scale.

Results: It was determined that 64.2% of the nurses participating in the study were between the ages of 19-25 and 37.6% were graduates of health vocational high schools. The mean scores of the "Attitude towards Scientific Research Scale for the Unwillingness to Help Research", "Negative Attitude towards Research", "Positive Attitude towards Research" and "Positive Attitude towards Researchers" are 20.62±6.73, 20.29±6.70, 23.83±6.18 and 21.89±5.88, respectively. "Nurses' Attitudes Towards Evidence-Based Nursing Scale" total scores were found to be 55.46±9.80. It was determined that the difference between the mean scores of the attitudes towards the scientific research scale and attitudes towards evidence-based nursing scale was found to be significant according to the characteristics of nurse's education level, reading magazines, participating in scientific meetings and conducting research in nursing (p<0.05).

Conclusion: It was seen that the attitudes of nurses towards scientific research and evidence-based nursing were positive. It has been determined that the negative attitudes of nurses who are high school graduates, have more working years, work as clinical nurses, do not read magazines, do not attend scientific meetings, and do not conduct research in nursing, are high. It has been determined that the attitudes of nurses who do research in nursing, read magazines and attend scientific meetings are more positive towards evidence-based nursing. In order for nurses to conduct scientific research and reflect evidence-based practices in the field, it may be recommended to cooperate with academic nurses and clinician nurses.

Keywords: Nursing clinical research; evidence-based nursing; attitude; nursing

ORCID IDs of the authors: SK: 0000-0001-8653-1432; ASÇ: 0000-0002-3597-7167; DK: 0000-0003-1799-2475

Sorumlu yazar/Corresponding author: Doç. Dr. Aslı Sis Çelik

Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Erzurum, TÜRKİYE

*Bu çalışma, 20-22 Haziran 2019 tarihleri arasında Erzurum'da düzenlenen 1. Uluslararası Hemşirelikte Yenilikçi Yaklaşımlar Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

e-posta/e-mail: aslisis@atauni.edu.tr

Atf/Citation: Köse S, Sis Çelik A, Kılıç D. (2023). Hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 6(2), 329-339. DOI:10.38108/ouhcd.1088120

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Hemşirelik, meslekleşme ölçütlerinin birçoğuna uymakla beraber bilgi birikimi ve özerklik gibi çok önemli olan iki ölçütü karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Hemşirelik mesleğinin de kendi ürettiği bilgi birikimini sağlaması gerekmektedir. Hemşirelik bilimsel tabanını oluşturamazsa, meslekleşme sürecinde ne kadar yol almış olursa olsun, bir yönüyle yalnızca yapılacak bir iş olarak kalmayı sürdürecektir (Karabulut ve ark., 2019). “Temelinde bilim olan bir meslek belli bir teoriye ve üst düzey bir tekniğe sahiptir. Bilimsel yapıya sahip olan bir meslek sürekli araştırmalarla bilgi yükünü genişletir. Bu anlamda çalışma ortamında yapılacak araştırmalar hemşirelik uygulamalarına bilimsel temel oluşturacaktır” (Aydın ve ark., 2015; Karabulut ve ark., 2019).

Türkiye’de hemşirelik araştırmaları ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda, genel olarak hemşirelerin araştırmaların yararına inandıkları, fakat araştırmaların sonuçlarının kliniğe uygulanabilir olmadığını düşündükleri belirtilmektedir (Aydın ve ark., 2015). Araştırmaların çoğunun akademisyenler tarafından ve genellikle akademik bir aşamayı gerçekleştirmek için yapıldığı bu nedenle araştırma sorularının gerçek uygulama alanlarından çok, hemşirelik literatürüne dayandığı ve hemşirelik sorunlarına çözüm getirmede yetersiz kaldığı belirtilmiştir (Aydın ve ark., 2015). Son yıllarda ülkemizde de uygulama alanında çalışan hemşirelerin araştırma yapma eğiliminin artması, hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşlerinin, araştırmalara katılma durumlarının ve araştırmaya ilişkin bilgi gereksinimlerinin saptanmasını zorunlu kılmaktadır. Uluslararası Hemşireler Konseyi, hemşirelik mesleğinin bilimsel araştırma temelli uygulamalarla yapılabileceğini belirtmiştir (ICN, 2012).

Hemşirelik Yönetmeliği’nin 6. maddesinde; “hemşireler, hemşirelik bakımını kanıtı dayalı olarak planlar, uygular, değerlendirir ve denetler” şeklinde tanımlanmıştır (T.C. Resmî Gazete, 2010). Hemşirelik Yönetmeliğindeki bu ifade de hemşireleri, bilimsel araştırma ve kanıt temelli uygulamaları profesyonelce sahada kullanmaya yönlendirmiştir. Dolayısıyla bu çalışma hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

Araştırmanın Soruları

- 1.Hemşirelerin bilimsel araştırmalara yönelik tutumları nasıldır?
- 2.Hemşirelerin kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumları nasıldır?
- 3.Hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıtı dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Türü, Yeri ve Zamanı

Tanımlayıcı türde olan bu çalışma 30 Nisan – 15 Haziran 2019 tarihleri arası ülkenin doğusundaki bir ilde bulunan üniversite hastanesinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, ilgili hastanede görev yapan 755 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi ise belirtilen tarihler arasında çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 335 hemşire (evrenin %44.37’si) oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında “*Tanıtıcı Özellikler Formu*”, “*Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği*” ve “*Kanıtı Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği*” kullanılmıştır ve veriler 1-15 Mayıs 2019 tarihleri arasında toplanmıştır.

Tanıtıcı Özellikler Formu: Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerini (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma yılı, çalıştığı birim, görev unvanı vb.) sorgulayan toplam 11 sorudan oluşmaktadır (Daştan ve Hintistan, 2018; Yılmaz ve ark., 2018).

Bilimsel Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ): Korkmaz ve ark. tarafından geliştirilen ölçek, beşli likert tipte olup 30 maddeden ve dört alt boyuttan oluşmaktadır (Korkmaz ve ark., 2011). Ölçekten elde edilen puanların artması “*Araştırmacılara Yardımcı Olmaya isteksizlik*” ve “*Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum*” alt boyutları için olumsuz tutumun arttığını, “*Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum*” ve “*Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum*” alt boyutlarında ise olumlu tutumun arttığını göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alpha güvenirlik katsayıları 0.76 ile 0.85 arasında değişmektedir. Bu çalışmada da alt boyutlara ait Cronbach alpha güvenirlik katsayısının 0.76-0.94 arasında olduğu belirlenmiştir.

“Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği” (KDHYTÖ): Ölçek 2011 yılında Ruzafa-Martinez ve ark. tarafından İspanya’da geliştirilmiştir. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Ayhan ve ark. (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçek, 15 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları “Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler”, “Kanıta Dayalı Uygulama Niyeti”, “Kanıta Dayalı Hemşirelikle İlgili Duygular”dır. Beşli likert tipinde olan ölçekten en yüksek 75, en düşük 15 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu bildirmektedir. Ölçeğin Cronbach alpha katsayısı 0.90’dır. Bu çalışmada da Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler SPSS programında değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış ve ± 3 arasında olması şartı aranmıştır (Shao, 2002). Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama gibi tanımlayıcı istatistikler uygulanmıştır. Normal dağılıma uyan niceliksel verilerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplarda t testi ve one way ANOVA; normal dağılıma uymayan niceliksel verilerin karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Numerik değişkenler arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan hemşirelerin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde; %64.2’sinin 19-25 yaş arasında olduğu, %37.6’sının sağlık meslek lisesi mezunu olduğu, %33.4’ünün yoğun bakım ünitelerinde çalıştığı ve %84.8’inin klinik hemşiresi olarak çalıştığı belirlenmiştir. Hemşirelerin %35.2’sinin meslekte toplam çalışma sürelerinin 1 yıl ile 5 yıl arasında olduğu ve hemşirelerin %46.9’unun çalıştığı birimde 1 yıl ile 5 yıl arasında çalıştığı tespit edilmiştir. Hemşirelerin %17.9’unun bir dergi okuduğu, %30.1’inin bilimsel bir toplantıya katıldığı ve %45.1’inin hemşirelikte araştırma yaptığı belirlenmiştir (Tablo 1).

Hemşirelerin BATÖ alt boyutlarının puan ortalamaları incelendiğinde; Hemşirelerin BATÖ, “Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik” alt boyut puan ortalamasının 20.62 \pm 6.73, “Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum” alt boyut puan ortalamasının 20.29 \pm 6.70 olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı (n=335)

Tanıtıcı Özellikleri	n	%	
Yaş	19-25 yaş	215	64.2
	26-35 yaş	73	21.8
	36 yaş ve üstü	47	14.0
Cinsiyet	Kadın	280	83.6
	Erkek	55	16.4
Medeni Durum	Evli	128	38.2
	Bekâr	207	61.8
Eğitim Düzeyi	Sağlık Meslek Lisesi	126	37.6
	Ön Lisans	93	27.8
	Lisans ve üzeri	116	34.6
	Dâhiliye Kliniği	84	25.1
Çalıştığı Birim	Cerrahi Kliniği	71	21.2
	Yoğun Bakım Ünitesi	112	33.4
	Diğer	68	20.3
	Klinik hemşiresi	284	84.8
Çalıştığı Pozisyon	Sorumlu hemşire	41	12.2
	Diğer	10	3.0
Meslekte Çalışma Süresi	Bir yıldan az	48	14.3
	1-5 yıl arası	118	35.2
	6-10 yıl arası	106	31.6
	11-15 yıl arası	30	9.0
Bulunduğu Birimde Çalışma Süresi	16 yıl ve üstü	33	9.9
	Bir yıldan az	111	33.1
	1-5 yıl arası	157	46.9
	6-10 yıl arası	41	12.2
Bilimsel okuma	11-15 yıl arası	11	3.3
	16 yıl ve üstü	15	4.5
	Hayır	275	82.1
Bilimsel toplantılara katılma	Evet	101	30.1
	Hayır	234	69.9
Hemşirelikte araştırma yapma	Evet	151	45.1
	Hayır	184	54.9

Hemşirelerin “Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum” alt boyut puan ortalamasının 23.83 \pm 6.18 ve “Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum” alt boyut puan ortalamasının 21.89 \pm 5.88 olduğu saptanmıştır (Tablo 2). Hemşirelerin KDHYTÖ alt boyut ve toplam puan ortalamaları incelendiğinde; Hemşirelerin KDHYTÖ toplam puan ortalamasının 55.46 \pm 9.80 olduğu, “Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler” alt boyut puan ortalamasının 26.22 \pm 5.12, “Kanıta Dayalı Uygulama Niyeti” alt boyutu puan ortalamasının 14.36 \pm 2.90 ve “Kanıta Dayalı Hemşirelik ile İlgili Duygular” alt boyutu puan ortalamasının 14.87 \pm 3.50 olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelerin BATÖ ve KDHYTÖ alt boyut ve toplam puan ortalamaları

Ölçekler ve Alt boyutları	X ± SS	Min.	Max.
Bilimsel Araştırmalara Yönelik Tutum Ölçeği (BATÖ)			
Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik	20.62±6.73	8.00	40.00
Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum	20.29 ±6.70	9.00	40.00
Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum	23.83 ±6.18	7.00	35.00
Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum	21.89 ±5.88	6.00	30.00
Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)			
Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler	26.22 ±5.12	7.00	35.00
Kanıta Dayalı Uygulama Niyeti	14.36 ±2.90	7.00	20.00
Kanıta Dayalı Hemşirelik ile İlgili Duygular	14.87 ±3.50	4.00	20.00
Genel Toplamı	55.46 ±9.80	15.00	75.00

Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerine göre BATÖ alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması incelendiğinde; Araştırmaya katılan hemşirelerin dergi okuma, bilimsel toplantıya katılma ve hemşirelikte araştırma yapma durumlarına göre “Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik” alt boyut puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05), (Tablo 3).

Hemşirelerin eğitim düzeyine, meslekte ve bulunduğu birimde çalışma süresine, çalıştıkları pozisyona, dergi okuma, bilimsel toplantıya katılma ve hemşirelikte araştırma yapma durumlarına göre

“Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum” alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05), (Tablo 3).

Hemşirelerin eğitim düzeyine, dergi okuma, bilimsel toplantıya katılma ve hemşirelikte araştırma yapma durumlarına göre “Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum” alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0.05), (Tablo 3). Hemşirelerin dergi okuma durumuna göre “Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum” alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05), (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerine göre BATÖ alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikleri		Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik	Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum	Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum	Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum
		Ort. ±SS	Ort. ±SS	Ort. ±SS	Ort. ±SS
Eğitim Düzeyi	Sağlık meslek lisesi	21.44±6.65	21.42±6.53	24.07±5.73	21.96±5.62
	Ön lisans	20.66±6.55	20.96±6.47	22.36±6.55	20.91±6.25
	Lisans ve üstü	19.68±6.89	18.53±6.76	24.75±6.17	22.61±5.78
F/P		2.067/0.128	6.445/0.002	4.072/0.018	2.178/0.115
Yaş	19-25 yaş	20.33±6.39	20.24±6.46	23.95±6.92	22.04±6.05
	26-35 yaş	21.16±7.08	20.02±7.35	24.34±6.69	21.84±6.15
	36 ve üstü	20.57±7.63	20.63±6.89	23.34±4.64	21.40±4.78
F/P		0.407/0.666	0.118/0.888	0.330/0.719	0.233/0.793
Cinsiyet	Kadın	20.38±6.58	20.27±6.59	24.07±6.51	21.77±5.78
	Erkek	21.40±7.40	20.10±7.37	23.36±6.97	22.61±6.45
t/P		-1.021/0.308	0.170/0.865	0.728/0.467	-0.971/0.332
Çalıştığı Birim	Dahili Klinikler	20.67±7.00	20.20±6.44	24.08±6.20	22.13±6.09
	Cerrahi Klinikler	21.32±6.32	20.14±5.88	24.27±7.18	22.05±5.05
	Yoğun Bakım	20.36±6.75	20.34±6.95	24.01±6.90	21.78±6.00
	Diğer	19.92±6.78	20.25±7.52	23.36±5.90	21.70±6.39
F/P		0.542/0.654	0.015/0.998	0.247/0.864	0.097/0.962
Meslekte Çalışma Süresi	Bir yıldan az	18.79±6.15	17.93±5.87	26.10±4.88	23.93±4.46
	1-5 yıl arası	20.35±6.97	18.02±6.16	23.34±6.64	21.77±6.79
	6-10 yıl arası	21.66±6.12	20.46±6.55	23.71±7.59	21.68±5.65
	11-15 yıl arası	19.34±6.61	21.15±6.89	24.55±5.23	21.24±4.53
F/P		20.55±6.72	21.37±7.00	23.21±5.66	20.75±5.80
F/P		1.938/0.104	3.196/0.014	1.742/0.140	1.898/0.111

Tablo 3. (devam) Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerine göre BATÖ alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikleri		Araştırmalara	Araştırmalara	Araştırmalara	Araştırmacılara
		Yardımcı Olmaya İsteksizlik	Yönelik Olumsuz Tutum	Yönelik Olumlu Tutum	Yönelik Olumlu Tutum
		Ort. ±SS	Ort. ±SS	Ort. ±SS	Ort. ±SS
Bulunduğu Birimde Çalışma Süresi	Bir yıldan az	19.49±6.99	17.81±5.36	25.00±6.31	22.97±5.96
	1-5 yıl arası	20.85±6.43	19.05±7.17	23.27±7.08	21.73±5.92
	6-10 yıl arası	22.21±6.75	20.53±6.24	24.17±6.07	20.78±5.72
	11-15 yıl arası	18.09±4.94	21.90±6.84	23.54±3.90	20.45±4.59
	16 yıl ve üstü	22.53±7.61	23.33±6.87	23.00±5.65	20.13±5.75
F/P		2.114/0.079	2.772/0.027	1.227/0.299	1.827/0.123
Çalıştığı Pozisyon	Klinik Hemşiresi	20.96±6.77	20.72±6.71	23.62±6.22	21.74±5.95
	Sorumlu Hemşire	19.09±6.26	18.65±6.19	24.53±4.94	22.19±5.10
	Diğer	17.10±6.22	14.90±5.54	27.00±8.73	25.00±6.32
KW/P		5.641/0.060	9.054/0.011	3.995/0.136	5.218/0.074
Dergi Okuma	Evet	18.66±6.70	18.36±6.89	25.31±6.94	23.30±5.91
	Hayır	21.04±6.67	20.71±6.60	23.51±5.96	21.58±5.84
t/P		2.501/0.013	2.478/0.014	2.058/0.040	2.051/0.041
Bilimsel Toplantıya Katılma	Evet	18.66±6.70	18.36±6.89	25.31±6.94	23.30±5.91
	Hayır	21.04±6.67	20.71±6.60	23.51±5.96	21.58±5.84
t/P		2.002/0.046	2.067/0.040	2.496/0.013	1.778/0.076
Hemşirelikte Araştırma Yapma	Evet	18.66±6.70	18.36±6.89	25.31±6.94	23.30±5.91
	Hayır	21.04±6.67	20.71±6.60	23.51±5.96	21.58±5.84
t/P		3.910/0.000	3.300/0.001	2.759/0.006	1.699/0.090

t=bağımsız gruplarda t testi, F=One way ANOVA,
KW=Kruskal Wallis testi, p<0.05

Tablo 4’de hemşirelerin tanıtıcı özelliklerine göre KDHYTÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması incelendiğinde; Hemşirelerin eğitim düzeyine, çalıştıkları pozisyona, dergi okuma ve bilimsel toplantıya katılma durumlarına göre “Kanıtı Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler” alt boyutu, “Kanıtı Dayalı Uygulama Niyeti” alt boyutu, “Kanıtı Dayalı Hemşirelik ile İlgili Duygular” alt boyutu ve KDHYTÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Hemşirelerin yaşına göre “Kanıtı Dayalı Hemşirelik ile İlgili Duygular” alt boyutu puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (p<0.05).

Hemşirelerin hemşirelikte araştırma yapma durumlarına göre “Kanıtı Dayalı Uygulama Niyeti” alt boyutu, “Kanıtı Dayalı Hemşirelik ile İlgili

Duygular” alt boyutu ve KDHYTÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Tablo 5 hemşirelerin BATÖ alt boyut puan ortalamaları ile KDHYTÖ toplam puan ortalaması aralarındaki ilişkiyi göstermektedir. “Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik” ve “Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum” alt boyutları ile KDHYTÖ toplam puan ortalaması arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır (p<0.001).

“Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum” ve “Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum” alt boyut puan ortalamaları ile KDHYTÖ toplam puan ortalaması arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır (p<0.001).

Tablo 4. Hemşirelerin tanıtıcı özelliklerine göre KDHYTÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikler		Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik İnanç ve Beklentiler	Kanıta Dayalı Uygulama Niyeti	Kanıta Dayalı Hemşirelik ile İlgili Duygular	KDHYTÖ Genel Toplamı
		Ort. ±SS	Ort. ±SS	Ort. ±SS	Ort. ±SS
Eğitim Düzeyi	Sağlık meslek lisesi	26.13±4.87	13.85±2.93	14.43±3.37	54.42±9.31
	Ön lisans	24.91±4.63	13.97±2.62	14.44±3.15	53.33±8.97
	Lisans ve üstü	27.37±5.53	15.22±2.92	15.69±3.78	58.30±10.36
F/P		6.184/0.002	8.136/0.000	5.010/0.007	8.091/0.000
Yaş	19-25 yaş	26.32±4.98	14.31±2.88	14.75±3.47	55.39±9.63
	25-36 yaş	26.35±5.79	14.86±3.00	15.84±3.49	57.06±10.42
	36 ve üstü	25.57±4.72	13.80±2.82	13.91±3.38	53.29±9.33
F/P		0.442/0.643	1.972/0.141	4.814/0.009	2.145/0.119
Cinsiyet	Kadın	26.25±4.95	14.36±2.86	14.93±5.50	55.55±9.62
	Erkek	26.09±5.97	14.38±3.14	14.54±3.52	55.01±10.74
t/P		0.245/0.830	0.049/0.961	0.761/0.447	0.370/0.712
Çalıştığı Birim	Dahili Klinik	25.64±5.79	14.36±3.03	15.02±3.43	55.03±10.74
	Cerrahi Klinik	26.18±4.73	14.05±2.69	15.29±3.10	55.53±9.27
	Yoğun Bakım	26.56±4.97	14.50±2.86	14.52±3.48	55.58±9.46
	Diğer	26.44±4.95	14.45±3.07	14.82±4.01	55.72±9.87
F/P		0.562/0.640	0.367/0.777	0.762/0.516	0.076/0.973
Meslekte Çalışma Süresi	Bir yıldan az	26.75±5.32	14.66±3.02	15.08±3.70	56.50±10.39
	1-5 yıl arası	26.34±5.23	14.53±2.79	15.00±3.65	55.88±9.55
	6-10 yıl arası	25.96±5.13	14.16±3.01	14.70±3.37	54.83±9.95
	11-15 yıl arası	26.80±5.01	14.90±2.59	15.53±3.30	57.23±8.91
	16 yıl ve üstü	25.36±4.65	13.48±2.98	14.03±3.28	52.87±9.98
F/P		0.536/0.709	1.375/0.242	0.887/0.472	1.120/0.347
Bulunduğu Birimde Çalışma Süresi	Bir yıldan az	27.06±5.22	14.90±3.09	15.13±3.78	57.09±10.35
	1-5 yıl arası	25.91±5.36	14.10±2.79	14.92±3.43	54.93±9.55
	6-10 yıl arası	26.04±4.21	14.43±2.93	14.92±3.36	55.41±9.61
	11-15 yıl arası	24.90±3.47	13.90±1.64	14.27±2.10	53.09±6.74
	16 yıl ve üstü	24.80±4.70	13.26±2.89	12.73±2.86	50.80±9.13
F/P		1.377/0.241	1.892/0.111	1.655/0.160	1.917/0.107
Çalıştığı Pozisyon	Klinik Hemşiresi	26.09±5.02	14.19±2.85	14.70±3.48	54.99±9.47
	Sorumlu Hemşire	31.20±5.18	17.00±2.90	18.50±2.91	66.70±10.31
	Diğer	25.92±5.33	14.90±2.98	15.17±3.37	56.00±10.46
KW/P		10.434/0.005	9.006/0.001	12.352/0.002	11.241/0.004
Dergi Okuma	Evet	27.51±5.20	15.56±2.70	16.11±3.57	59.20±9.89
	Hayır	25.94±5.07	14.10±2.89	14.60±3.43	54.65±9.60
t/P		2.162/0.031	3.597/0.000	3.065/0.002	3.305/0.001
Bilimsel Toplantıya Katılma	Evet	26.87±5.71	15.00±3.14	15.45±3.55	57.32±10.68
	Hayır	25.94±4.83	14.08±2.76	14.62±3.46	54.66±9.30
t/P		1.514/0.131	2.652/0.008	2.000/0.046	2.298/0.022
Hemşirelikte Araştırma Yapma	Evet	26.60±5.62	14.86±3.14	15.56±3.39	57.02±10.60
	Hayır	25.91±4.67	13.95±2.64	14.30±3.50	54.18±8.92
t/P		1.216/0.225	2.862/0.004	3.302/0.001	2.664/0.008

Tablo 5. Hemşirelerin BATÖ ve KDHYTÖ puan ortalamaları arasındaki ilişki

	KDHYTÖ Genel Toplamı	
	r	P
Araştırmalara Yardımcı Olmaya İsteksizlik	-0.337**	0.000
Araştırmalara Yönelik Olumsuz Tutum	-0.457**	0.000
Araştırmalara Yönelik Olumlu Tutum	0.420**	0.000
Araştırmacılara Yönelik Olumlu Tutum	0.384**	0.000

r= Pearson korelasyon analizi; p<0.001

Tartışma

Çalışma kapsamına alınan hemşirelerin araştırmalara yardımcı olmaya isteksizlik düzeylerinin ve araştırmalara yönelik olumsuz tutumlarının orta düzeyde olduğu, araştırmalara ve araştırmacılara yönelik olumlu tutumlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Literatürde, öğrenci hemşirelerle ve klinik hemşirelerle yapılan benzer çalışmalarda da bilimsel araştırmalara yönelik tutumun olumlu olduğu bildirilmiştir (Merih ve ark., 2017; Ünver ve ark., 2018; Kes ve Şahin, 2019). Dünyadaki hızlı ve sürekli gelişmeler tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelikte de kendini göstermiş hemşireler bilimsel ve teknolojik alandaki beklentilere yanıt verebilmek için araştırma yapmanın gerekliliğini benimsemişlerdir. Son yıllarda ülkemizde de uygulama alanında çalışan hemşirelerin araştırma yapma eğiliminin yükselmesi, hemşirelerin bilimsel araştırmalar konusunda desteklenmesini ve bu konudaki durumun tespitini gerekli kılmıştır (Aydın ve ark., 2015). Sağlık kurumlarında AR-GE birimlerinin kurulması ve bu birimlerde hemşirelerin de görev almasının önünde bir engel bulunmamaktadır. Yapılan bu çalışmalar bizlere hemşirelerin bilimsel araştırma konusunda istekli ve hazır olduğunu göstermektedir.

Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde kanıta dayalı hemşireliğe ilişkin tutumların belirlenmesine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde kanıta dayalı hemşireliğe ilişkin tutumlarının çalışma bulgularımız ile benzer olarak olumlu olduğu görülmüştür (Yılmaz ve ark., 2019; Yıldırım ve Yıldız, 2020; Doğan ve ark., 2021; Şen ve Yurt, 2021). Buna karşın literatürde hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik tutumlarının olumsuz yönde olduğunu bildiren çalışmalar da vardır (Breimaier ve ark., 2011; Grove ve ark., 2015). Bu farklılıkların çalışmaların yapıldığı tarihlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun pozitif yönde artış gösterdiği görülmektedir. (Yılmaz ve ark., 2019; Yıldırım ve Yıldız, 2020; Doğan ve ark., 2021 Şen ve Yurt, 2021). Hemşirelik bilgi birikiminin zamanla artması, bilgiye erişimin kolaylaşması, kanıta dayalı uygulamaların hemşirelik eğitim müfredatlarına dahil edilmesinin bu duruma katkı sağladığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan hemşirelerin klinik çalışmalarda kanıta dayalı hemşireliğin yararları ile ilgili inanç ve beklentilerine yönelik tutumlarının,

kanıta dayalı uygulamaları yapma niyetlerinin; algılanan engeller, iş yükü ve eğitim için ayrılan sürenin kanıta dayalı hemşirelik için kullanılmasına yönelik tutumlarının ve kanıta dayalı hemşireliğe verilen önem, kanıta dayalı hemşireliğin klinik uygulamada kullanılmasında sağlanan yararlar ve hemşirelerin konuyla ilgili duygularının yüksek düzeyde olumlu olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz ve arkadaşları (2018) ile Daştan ve Hintistan'ın (2018) yapmış olduğu benzer çalışmalarda hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğin yararları ile ilgili inanç ve beklentilerinin orta düzeyin üstünde olduğu bildirilmiştir. Hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik inanç ve beklentilerini, motivasyonlarını artırmak ve kanıta dayalı uygulamaları öğrenme ve uygulama arzusunu geliştirmek ve tutumlarını güçlendirmek için çeşitli girişimlere gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Literatürde yoğun bakımlarda ve dahili birimlerde çalışan hemşireler ile yapılan çalışmalarda, hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik niyetlerinin düşük olduğu bildirilmiştir (Dikmen ve ark., 2018; Daştan ve Hintistan 2018). Bu çalışmada hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik niyetlerinin yüksek düzeyde olması hem klinik uygulamalarda kanıtların kullanılması/kullanılmak istenmesi; hem de mesleki alanda istenen ve arzulanan bir gelişmenin olduğunu göstermektedir. Yılmaz ve arkadaşlarının (2018) dahili ve cerrahi kliniklerde çalışan hemşireler ile yaptıkları çalışmada hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik duygularının olumsuz olduğunu, Daştan ve Hintistan (2018) ise dahili kliniklerde çalışan hemşireler ile yaptıkları çalışmada hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik duygularının orta düzeyde olumlu olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular hemşirelerin zamanla kanıta dayalı uygulamaya yönelik duygularının pozitif yönde geliştiğini göstermesi açısından kıymetlidir.

Araştırma kapsamında; dergi okumayan, bilimsel toplantılara katılmayan ve hemşirelikte araştırma yapmayan hemşirelerin diğer hemşirelere göre araştırmalara yardımcı olmaya isteksizlik düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrenci hemşirelerle yapılan birçok çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Tan ve ark., 2016; Ünver ve ark., 2018; Kes ve Şahin, 2019). Yapılan çalışmalar, hemşirelikte bilimsel araştırma kullanımının yaygınlaşması için hemşirelerin hemşirelik eğitimi sürecinde bilimsel araştırma dersi almalarının, bilimsel toplantılara aktif katılmalarının ve mesleki yayınları takip

etmelerinin gerekli olduğunu belirtmektedir (Ünsal ve ark., 2014; Özdil ve ark., 2019). Çalışma bulguları literatürdeki bu bilgi ile uyumludur. Dergi okumayan, bilimsel toplantılara katılmayan ve hemşirelikte araştırma yapmayan hemşirelerin bilimsel araştırmalara yardımcı olmaya isteksiz olmalarının temelde bilgi eksikliğinden kaynaklandığı düşünölmektedir.

Lise mezunu olan, meslekte ve birimde çalışma süresi 16 yıl ve üzerinde olan, klinik hemşiresi olarak çalışan, dergi okumayan, bilimsel toplantılara katılmayan ve hemşirelikte araştırma yapmayan hemşirelerin diğer hemşirelere göre araştırmalara yönelik olumsuz tutumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Literatürde ise hemşirelerin eğitim düzeyi artıkça bilimsel araştırmalarda yer alma ve destekleme, bilimsel toplantılara katılma, hemşirelik bakımında araştırmalardan yararlanma ve bilimsel dergileri takip etme oranının arttığı bildirilmiştir (Aydın ve ark., 2015). Araştırmalara yönelik olumsuz tutumları yüksek olan; lise mezunu olan, meslekte 16 yıl ve üstünde çalışan, klinik hemşirelerin, dergi okumayan, bilimsel toplantılara katılmayan ve hemşirelikte araştırma yapmayan hemşirelerin olumsuz tutuma sahip olmalarına sebep olan durumun eğitim düzeyinin ve farkındalığın yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir.

Bu çalışmada lisans ve üzeri mezun olan, dergi okuyan, bilimsel toplantılara katılan ve hemşirelikte araştırma yapan hemşirelerin diğer hemşirelere göre araştırmalara yönelik olumlu tutum düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda eğitim düzeyi artıkça bilimsel araştırmalarda yer alma ve destekleme, bilimsel toplantılara katılma, hemşirelik bakımında araştırmalardan yararlanma bilimsel dergileri takip etme oranının arttığı bildirilmiştir (Aydın ve ark., 2015). Eğitim düzeyi artıkça bilimsel araştırmalara yönelik eğitim ve farkındalığın arttığı bilinmektedir. Bu farkındalık, bilimsel araştırmalara katılma ve bilimsel dergileri takip etme oranını artırır dolayısıyla bilimsel araştırmalara yönelik olumlu tutumun gelişmesini sağlar. Eğitim seviyesi lisans ve üstü olan hemşirelerde bilimsel araştırmalara yönelik tutumun daha yüksek ve olumlu olması beklenen ve istenen bir durumdur. Bu durum bize bir kez daha hemşirelik eğitiminin lisans ve üstü düzeyde olması gerektiğini göstermektedir.

Çalışmamızda lisans ve üzeri mezunu olan, sorumlu hemşire olarak çalışan, dergi okuyan ve bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin diğer hemşirelere göre kanıta dayalı hemşireliğe yönelik

tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Menekli ve Korkmaz (2021), şen ve Yurt (2021) tarafından yapılan çalışmalarda hemşirelerin eğitim düzeyinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını etkilediği ve yüksek lisans derecesine sahip hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirtilmiştir. Diğer yandan yapılan bazı çalışmalarda hemşirelerin eğitim düzeylerinin, kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını etkilemediği bildirilmiştir (Ruzafa-Martinez ve ark., 2011; Ayhan ve ark., 2015; Dikmen ve ark., 2018). Bu farklılıkların araştırmaya dahil edilen hemşirelerin örneklem özelliklerinin farklı olmasından, çalışmaların yapıldığı hastanelerin farklı istihdam yönetmeliği uygulamasından kaynaklanabileceği düşünölmektedir. Literatürde sorumlu hemşire pozisyonunda çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirtilmiştir (Malik ve ark., 2015; Youssef ve ark., 2018). Bu durumun, sorumlu hemşirelerin çoğunlukla gündüz ve hafta içi çalışması, literatür incelemesine daha çok fırsat bulabilmesi, hasta bakımı yerine sağlık alanındaki gelişmeleri ve hasta bakım protokollerini daha yakından takip etmesi ve en önemlisi de sorumlu hemşirelerin yasa gereği (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2022) lisans ve üstü eğitime sahip hemşirelerden seçilmesi ile ilişkili olduğu düşünölmektedir. Literatürde hemşireler (Stokke ve ark., 2104) ve hemşirelik öğrencileri (Reid ve ark., 2017) ile yapılan iki farklı çalışmada da çalışmamız bulguları ile benzer şekilde eğitim alan ve araştırma yapan ve kanıta dayalı uygulamalara yönelik ders alarak mezun olan hemşirelerin olumlu tutum içinde oldukları belirlemiştir.

Bilimsel etkinliklere katılma, dergi okuma ve bilimsel araştırmalar yapmanın hemşirelerin kanıta dayalı uygulamaları kullanma becerisinin gelişmesinde etkili olduğu düşünölmektedir. Bilimsel araştırmalar ve toplantılar, hemşirelerin mesleki gelişiminde etkin rol oynadığı gibi hemşireler arasında bilimsel bilgi paylaşımını artırmakta dolayısıyla kanıta dayalı uygulamalara yönelik tutumun olumlu olmasında önemli bir yere sahip olmaktadır (Malik ve ark., 2015; Alshehri ve ark., 2017).

Çalışmamızda 25-36 yaş arasında olan hemşirelerin diğer hemşirelere göre kanıta dayalı hemşirelik ile ilgili duygularının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Literatürde yaşın kanıta dayalı hemşirelik ile ilgili tutumları etkilediğini (Yılmaz ve ark., 2018) ve etkilemediğini belirten farklı

çalışmalar (Daştan ve Hintistan, 2018) bulunmaktadır. Bu farklılıkların çalışmaların yürütüldüğü örneklem ve kurumların farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Hemşirelikte araştırma yapan hemşirelerin diğer hemşirelere göre kanıta dayalı uygulama niyetinin, kanıta dayalı hemşirelik ile ilgili duygularının ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Doğan ve arkadaşlarının (2019), yapmış olduğu bir çalışmada hemşirelikte bilimsel araştırma yapanların kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Daştan ve Hintistan'ın (2018) çalışmasında ise hemşirelikte bilimsel araştırma yapmanın kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumu etkilemediği bildirilmiştir. Literatürdeki bu farklılığın araştırmaların örneklemelerinin farklılıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Mevcut çalışmada hemşirelerin araştırmalara yardımcı olmaya isteksizlik düzeyleri ve araştırmalara yönelik olumsuz tutumları azaldıkça kanıta dayalı hemşireliğe ilişkin tutumlarının olumlu yönde arttığı bulunmuştur. Benzer şekilde hemşirelerin araştırmalara ve araştırmacılara yönelik olumlu tutumları arttıkça kanıta dayalı hemşireliğe ilişkin tutumlarının da olumlu yönde arttığı belirlenmiştir. Profesyonel bir disiplin olan hemşirelik mesleğinin gelişebilmesi, bilimsel bilginin üretilip, özümsemesiyle ve mesleki uygulamalara yansıtılmasıyla mümkündür. Klinisyen hemşirelerin yaptığı bilimsel araştırmaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu artış, hemşirelerin bilimsel araştırmalara yönelik tutumlarının olumlu olduğunu ve bunun davranışa dönüştüğünü göstermektedir. Hemşirelik alanında yapılan bilimsel araştırmaların sayısının artması kanıta dayalı uygulama sürecini başlatmış ve kanıta dayalı hemşireliği sağlık bakım sistemi içerisinde sıkça kullanılan bir kavram haline getirmiştir. Bu gelişmelerle birlikte aşına olunan bu kavrama, zamanla önce olumlu tutum geliştirileceği sonrasında da davranışa dönüşeceği öngörülmektedir. Bu bulgular sürecin normal işlediğini kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu ve yakın zamanda hemşirelik uygulamalarının daha yoğun olarak kanıt temelli yapılacağını işaretini vermektedir. Kanıta dayalı uygulamalar bilimsel araştırmaların mahsulüdür ve ayrı düşünülemez.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada hemşirelerin bilimsel araştırmalara ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin yaş, eğitim düzeyi, meslekte ve birimde çalışma süresi, çalıştıkları pozisyon, dergi okuma, bilimsel toplantıya katılma ve hemşirelikte araştırma yapma gibi özelliklerinin bilimsel araştırmalara ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını etkilediği belirlenmiştir.

Meslek adaylarına eğitimleri sürecinde bilimsel araştırma yapmaya yönelik gerekli eğitimlerin verilmesi, bitirme projesi vb. uygulamalar ile meslek adaylarının bu sürece aktif katılımının sağlanması, mezuniyet sonrası çalışmaya başlayan hemşirelerin bilimsel araştırmalar ve kanıta dayalı uygulamalar konusunda desteklenmesi, araştırmanın yorumlanması, önemi, araştırma süreci ve istatistiksel analizler gibi konularda hizmet içi eğitimlerin verilmesi, bilimsel araştırma sonuçlarının ve kanıta dayalı uygulamaların sahaya entegre edilebilmesi için akademisyen hemşireler ile klinisyen hemşirelerin iş birliğinin sağlanması (okul-hastane iş birliğinin sağlanması), sahada bilimsel araştırma yapan hemşirelerin bu çalışmalarını desteklemek, olumlu tutumlarını sürdürmek için çalışmalarının ödüllendirilmesi ve bu çalışmaların sonuçlarının sahaya yansıtılması için çalışma sonuçlarını sunabilecekleri ortamların oluşturulması, sağlık hizmeti veren kurum ve kuruluşlarda AR-GE birimlerinin kurulması önerilebilir.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Araştırmanın yapılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi etik kurulundan onay (tarih:19.04.2019 sayı: 2019-2/19), araştırmanın yapıldığı kurumdaki kurum izni alınmıştır. Araştırmaya katılmaya kabul eden hemşirelerden sözel onam alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür (Dünya Tabipler Birliği, 2022).

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/Kavram: SK, ASÇ, DK; Tasarım: SK, ASÇ; Denetleme /Danışmanlık: ASÇ, DK; Veri Toplama ve/veya İşleme: SK, ASÇ; Kaynak Taraması: SK; Makalenin Yazımı: SK, ASÇ; Eleştirel İnceleme: ASÇ, DK.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Hemşirelerin, bilimsel araştırmalara ve kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu görülmüştür.
- Lise mezunu olan, çalışma yılı fazla olan, klinik hemşiresi olarak çalışan, dergi okumayan, bilimsel toplantılara katılmayan ve hemşirelikte araştırma yapmayan hemşirelerin araştırmalara yönelik olumsuz tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Hemşirelikte araştırma yapan, dergi okuyan, bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Kaynaklar

- Alshehri MA, Alalawi A, Alhasan H, Stokes E. (2017). Physiotherapists' behaviour, attitudes, awareness, knowledge and barriers in relation to evidence-based practice implementation in Saudi Arabia: a cross-sectional study. *JBI Evidence Implementation*, 15, (3), 127-141.
- Aydın Y, Adıgüzel A, Altun ET. (2015). Ebe ve hemşirelerin bilimsel çalışmalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Journal of Human Rhythm*, 1(4), 168-175.
- Ayhan Y, Kocaman G, Bektaş M. (2015). Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 17, 21-35.
- Breimaier, H.E., Halfens, R.J.G., Lohrmann, C. (2011). Nurses' wishes, knowledge, attitudes and perceived barriers on implementing research findings into practice among graduate nurses in Austria. *Journal of Clinical Nursing*, 20(11-12), 1744-1756.
- Dikmen Y, Filiz NY, Tanrıkulu F, Yılmaz D, Kuzgun H. (2018). Attitudes of intensive care nurses towards evidence-based nursing. *International Journal of Health Sciences and Research*, 8, 138-143.
- Doğan ES, Cin A, Demirağ H, Uçan MD. (2021). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, (2), 612-622.
- Doğan SD, Karaçay SY, Arslan S, Yurtseven Ş, Nazik E, Yüksekaya SE. (2019). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8, (2), 39-45.
- Dünya Tabipler Birliği [World Medical Association (WMA) (2022)]. WMA Declaration of Helsinki – Ethical Principles For Medical Research Involving Human Subjects. <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>
Erişim Tarihi: 04 Temmuz 2022.
- Grove SK, Gray JR, Burns N. (2015). Understanding nursing research building an evidence-based practice, 6th ed. Amsterdam: Elsevier Inc.
- International Council of Nurses (ICN). Understanding evidence-based practice. In *Closing the gap: From evidence to action* (3rd ed.). p. 5-10, 2012. Geneva: Jean-Marteau Publishing.
- Karabulut N, Gürçayır D, Aktaş YY. (2019). Hemşirelik araştırma tarihi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2, 121-128.
- Kes D, Şahin ÖÖ. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4, 68-78.
- Korkmaz Ö, Şahin A, Yeşil R. (2011). Study of validity and reliability of scale of attitude towards scientific research. *Elementary Education Online*, 10, (3), 961-973.
- Malik G, Mckenna L, Plummer V. (2015). Perceived knowledge, skills, attitude and contextual factors affecting evidence-based practice among nurse educators, clinical coaches and nurse specialists. *International Journal of Nursing Practice*, 21,(2), 46-57.
- Menekli T, Korkmaz M. (2021). Dâhiliye hemşirelerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14, (1), 38-47.
- Merih YD, Potur DC, Esencan TY. (2017). Doğum sonu kliniklerinde çalışan ebe ve hemşireler kanıta dayalı uygulamaların neresinde? *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1, 8-14.
- Özdil K, Özcan A, Muz G, Turaç N. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin araştırma ve gelişmelere karşı farkındalık tutumları ve eleştirel düşünme becerileri. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 11, (2), 109-119.
- Reid J, Briggs J, Carlisle S, Scott D, Lewis C. (2017). Enhancing utility and understanding of evidence based practice through undergraduate nurse education. *BMC Nursing*, 16, (58), 1-3.
- Ruzafa-Martinez M, Lopez-Iborra L, Madrigal- Torres M. (2011). Attitude towards evidence-based nursing questionnaire: development and psychometric testing in Spanish community nurses. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 17, 664-670.
- Unver S, Semerci R, Kızılcık Özkan Z, Avcıbaşı I. (2018). Attitude of Nursing Students Toward Scientific Research: A Cross-Sectional Study in Turkey. *The Journal of Nursing Research*, 26(5), 356-361.
- Shao AT. (2002). *Marketing Research: An Aid to Decision Making*, Cincinnati, Ohio: South-Western/Thomson Learning.
- Stokke K, Olsen NR, Espehaug B, Nortvedt MW. (2014). Evidence based practice beliefs and implementation among nurses: a cross-sectional study. *BMC Nursing*, 13, (8), 1-10.

- şen Eř, Yurt S. (2021). Hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakóltesi Elektronik Dergisi, 14, (2), 102-107.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (Erişim Tarihi: 09.02.2022) <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13830&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- T.C. Resmî Gazete, Türkiye Sağlık Bakanlığı Hemşirelik Yönetmeliği, 8 Mart 2010, Sayı: 27515. 2
- Tan M, Polat H, Özdelikara A. (2016). Nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. International Refereed Journal of Nursing Researches, 8, 1-14.
- Ünsal A, Karakurt P, Tanrıverdi D. (2014). Determining awareness and attitude of nursing students studying in various schools with respect to research and development. Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(2), 87-93.
- Yıldırım MS, Yıldız E. (2020). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi. Hemşirelik Bilimi Dergisi, 3(2), 24-29.
- Yılmaz E, Çeçen D, Aslan A, Kara H, Toğaç HK, Mutlu S. (2018). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ve araştırma kullanımında algıladıkları engeller. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 15(4), 235-241.
- Yılmaz D, Düzgün F, Dikmen Y. (2019). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi. Acıbadem üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 10(4),713-719.
- Youssef NF, Alshraifeen A, Alnuaimi K, Upton P. (2018). Egyptian and jordanian nurse educators' perception of barriers preventing the implementation of evidence-based practice: a cross-sectional study. Nurse Education Today, 64, 33-41.